

Propozycje dla Rodziców dzieci ze zdiagnozowaną dysleksją, dysortografią i dysgrafią.

Na czas zamknięcia naszej Poradni (pandemia koronawirusa) proponujemy samodzielną pracę z dziećmi w domu. Służymy telefoniczną i mailową pomocą i wsparciem.

Poniżej przekazujemy obszerne propozycje ćwiczeń do wykorzystania.

I. PERCEPCJA WZROKOWA

„Percepcja wzrokowa (...) jest zdolnością do rozpoznawania i rozróżniania bodźców wzrokowych a także do ich interpretowania przez odniesienie do poprzednich doświadczeń” (Frostig i Horne, 1989). Odpowiedni (właściwy dla danego wieku) poziom percepcji wzrokowej umożliwia poprawne przeprowadzanie takich czynności, jak czytanie, pisanie, układanie (puzzli, klocków), reprodukcja figur, kształtów, wykonywanie zadań matematycznych (np. geometrycznych).

Nawiązując do definicji, wedle której percepcja wzrokowa doskonali się poprzez doświadczenie, można „przemycać” do zabawy z dzieckiem takie aktywności, które sprzyjają doskonaleniu spostrzegania wzrokowego. Warto więc zaprosić swojego przedszkolaka czy też ucznia do tego typu ćwiczeń – pomogą mu one doskonalic już nabyte umiejętności w tym zakresie, co w przyszłości może pozwolić uniknąć deficytów percepcji wzrokowej (które mogą być symptomatyczne dla dysleksji).

Wykonując te ćwiczenia (podobnie jak wszystkie inne z dziećmi) należy pamiętać o tym, aby dostosować je do możliwości i potrzeb dziecka (inaczej bowiem będziemy ćwiczyć z trzylatkiem, który dopiero zaczyna swoje przygody z układankami, a inaczej z uczniem czwartej klasy, u którego zdiagnozowano dysleksję).

ĆWICZENIA

1. Układanie figur, kształtów, szeregów

- układanie wg wzoru (musimy przygotować wcześniej dwa komplety kolorowych figur np., wyciętych z kartonu). Układamy przed dzieckiem wzór ze „swojego” kompletu, np. czerwony trójkąt - żółte koło - niebieski kwadrat – czerwony kwadrat itd., następnie dziecko musi ułożyć taki sam wzór jak nasz;
- układanie z pamięci (układamy wzór, prezentujemy go dziecku przez pewien czas, np. 20 sekund i prosimy, aby uważnie się przyjrzało i postarało zapamiętać. Następnie składamy wzór, a dziecko odtwarza go z pamięci (wykorzystując do tego figury ze swojego kompletu).

2. Składanie pociętych obrazków

- wg wzoru (np. przecięte na kilka części dwie identyczne kartki pocztowe – rodzic układa swoją jako wzór, a następnie to samo robi dziecko)
- bez wzoru (można tu wykorzystać różne obrazki, pocztówki, zdjęcia – pocięte na kawałki)

3. Uzupełnianie braków na obrazkach - można w tym celu wykorzystać gotowe obrazki dostępne w Internecie, na których brakuje pewnych części – zadaniem dziecka jest rozpoznanie i nazwanie brakujących części/przedmiotów (np. brak nosa w rysunku twarzy).

4. Wyodrębnianie różnic między obrazkami – można wykorzystać obrazki dostępne w dziecięcych gazetkach (zadaniem dziecka jest znaleźć różnice między obrazkami – ich ilość jest zazwyczaj określona, np. 5 różnic)

5. Różnicowanie położenia figur/elementów w przestrzeni – co jest blisko a co daleko? (np. podczas spaceru)

6. Wzrokowe rozpoznawanie kierunku ułożenia strzałek (wcześniej warto wydrukować na kartce kilkanaście strzałek w różnym kierunku), kształtowanie pojęć kierunku w górę, w dół, w prawo, w lewo, skośnie w lewy górny róg, skośnie w prawy dolny róg, itd. („pokaż mi te strzałki, które są skierowane w prawą stronę”)

7. Układanie obrazków po lewej i po prawej stronie stołu/burka/kartki (można poprowadzić umowną granicę, np. położyć długą linijkę na środku burka i poprosić dziecko aby po lewej stronie ułożyło, np. czerwone klocki a po prawej zielone)

8. Dobieranie wyrazów do obrazków – rodzic przygotowuje kilka obrazków, na których są np. sprzęty domowe, zwierzęta, zawody (ważne aby na obrazku był jeden element) a następnie podpisy (nazwy tych przedmiotów). Zadaniem dziecka jest właściwe przyporządkowanie nazwy do obrazka.

9. Układanie puzzli – najpierw z dużych puzzli, potem z coraz mniejszych (stopniowo zwiększamy również liczbę elementów).

10. Przerysowanie prostych figur i kształtów (koło, trójkąt) – najpierw w oparciu o prezentowany wzór, potem z pamięci – prezentujemy wzór przez kilka sekund potem chowamy go i dziecko rysuje z pamięci (ćwiczenie to rozwija również pamięć wzrokową bezpośrednią).

11. Opisywanie obrazków – tego, co się na nich dzieje, kto jest na obrazku, co robią osoby na danym obrazku (obrazki z książek, dziecięcych gazet).

12. Wyszukiwanie elementów na obrazku lub w otoczeniu – według nazwy („czy jest na tym obrazku jakieś zwierzę?”, „pokaż mi na tym zdjęciu wszystkie dzieci, które mają czapki”) lub według położenia („pokaż mi coś, co leży na stole”, „pokaż, które zwierzęta na tym obrazku stoją na łące”)

13. Opisywanie otaczającej rzeczywistości – wspólne obserwowanie prostych zdarzeń, czynności, a następnie opisywanie ich przez dziecko (np. podczas spacerów).

14. Gra w domino (obrazkowe, literowe)

15. Ćwiczenia pamięci wzrokowej - pokazujemy dziecku obrazek na kilka sekund i zakrywamy. Następnie pytamy: co było na obrazku? Ile było np. lalek, samochodów itp.?

Pamiętajmy, aby proponowane przez nas zadania były dla dziecka przyjemnością i okazją do miłego spędzenia czasu z rodzicami. Przy okazji ćwiczeń, które doskonalą percepcję wzrokową można nie tylko zapomnieć o nudzie (np. licząc żółte samochody, które mijamy w korku), ale przede wszystkim dobrze się bawić i pogłębiać swoje relacje z dzieckiem (np. układając razem z nim puzzle ze 100 elementów).

II. PERCEPCJA SŁUCHOWA

O tym czy poziom percepcji słuchowej dziecka jest prawidłowy (czyli właściwy dla jego wieku), decyduje kilka elementów (m.in. słuch fonematyczny – zdolność rozpoznawania i różnicowania dźwięków, np. kosa – koza, żal – szal; analiza i synteza słuchowa; pamięć słuchowa). Deficyt percepcji słuchowej może utrudniać nabywanie ważnych umiejętności – czytania, pisania, mowy – jej rozumienia i poprawnego artykułowania dźwięków.

Zaburzenia percepcji słuchowej u dzieci w wieku szkolnym, mogą być symptomatyczne dla dysleksji typu słuchowego. Aby zminimalizować ryzyko wystąpienia trudności w tym zakresie, warto ćwiczyć z dzieckiem – należy przy tym pamiętać, aby ćwiczenia te nie były dla niego męczące i nadmiernie obciążające.

ĆWICZENIA

1. Odtwarzanie struktur dźwiękowych:

- wystukiwanie rytmu (wcześniej zaprezentowanego przez rodzica, np. dwa uderzenia o stół - trzy kłaśnięcia - dwa tupnięcia. Prezentowany rytm powinien być dostosowany do możliwości dziecka – zaczynamy od prostych, stopniowo zwiększając stopień trudności);
- wykłaskiwanie rytmu na podstawie ustalonego wcześniej schematu graficznego (np. kwadrat = tupanie, trójkąt = klaskanie, koło = uderzanie rękami o nogi, rodzic układa figury w określony sposób, a dziecko musi odtworzyć rytm zgodnie z ustaloną zasadą – jaka figura odpowiada jakiemu dźwiękowi. Ważne: stopniowanie trudności – najpierw 3 figury, a potem 6, 9).

2. Śpiewanie/powtarzanie wyrazów podanych przez rodzica najpierw dwa trzy wyrazy, potem coraz więcej (np. kot – sanki – stół).
3. Różnicowanie dźwięków z najbliższego otoczenia:
 - nazywanie ich i naśladowanie;
 - rozpoznawanie osób po głosie (można wcześniej nagrać głos osób z otoczenia dziecka – mamy, taty, babci, zadaniem dziecka jest rozpoznać, do kogo należy prezentowany głos);
 - łączenie dźwięku z obrazkiem – np. czajnik (zdjęcie czajnika, konkretny przedmiot) z zaprezentowanym dźwiękiem (np. puszczonej z płyty);
 - zabawa „Co słyszę?” – rodzic chowa się i prezentuje jakiś dźwięk (z otoczenia dziecka, np. szczekanie psa), zadaniem dziecka jest odgadnąć jaki to dźwięk.
4. Podział zdań na wyrazy i wyrazów na sylaby (wyrazy dwusylabowe, wyrazy trzysylabowe, wyrazy wielosylabowe).
5. Łączenie sylab w wyrazy:
 - "Jaki to będzie wyraz, kiedy powiem pił-ka? A kiedy powiem sa-mo-lot?" Najpierw wyrazy składające się z 3 sylab, potem coraz trudniejsze.
6. Różnicowanie wyrazów podobnie brzmiących np. półka-bułka, kosa-koza.
7. Zabawa w dobieranie wyrazów na określoną głoskę, tworzenie ciągów wyrazowych . („Teraz będziemy mówić wyrazy na literę a” itp.)
8. Łączenie głosek w wyrazy. („Jaki to wyraz kiedy mówię m-a-m-a?” Jakie litery słyszysz w wyrazie domek – przeliteruj”)
9. Segregowanie wyrazów wg ilości sylab, głosek
 - Rodzic przygotowuje karteczki z różnymi wyrazami (nazwy zwierząt, owoców itp., jeden wyraz na jednej karteczce. Zadaniem dziecka jest przeczytać głośno każdy wyraz, podzielić go na sylaby lub głoski, a następnie przyporządkować do określonej grupy, np. grupy zielonej („Na zielonej kartce połóż te wyrazy, które mają trzy sylaby, a na żółtej te, które mają cztery sylaby”)
10. Szukanie ukrytych wyrazów w innych wyrazach (np. ser-ce, gra-bie (rodzic wypowiada te wyrazy, a zadaniem dziecka jest „znalezienie” innego wyrazu w prezentowanym).
11. Wspólne układanie i nauka rymowanek (uzupełnianie słów w znanych rymowankach, np. lata osa koło ..., śnieżek prószy marzną Można również układać wesołe rymowanki o członkach rodziny, a następnie uczyć się ich wraz z dzieckiem na pamięć).
12. Ćwiczenie pamięci słuchowej (rodzic prezentuje dziecku ciąg cyfr, wyrazów, zadaniem dziecka jest zapamiętać te elementy i odtworzyć w kolejności podanej przez rodzica [na początek trzy, cztery elementy, stopniowo coraz więcej]).
13. Wspólna nauka piosenek, wierszyków, tekstów
 - można przygotować krótki teatrzyk, występ dla pozostałych członków rodziny. (Występ przed babcią i dziadkiem i wypowiedzenie z pamięci wierszyka, układanie rymowanek, wyszukiwanie w otoczeniu wyrazów zaczynających się na literkę „p” – nauka może być świetną zabawą!)

III. KOORDYNACJA WZROKOWO - RUCHOWA

Koordinacja wzrokowo-ruchowa jest to umiejętność łączenia tego, co oczy widzą z tym, co dłonie wykonują. Dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa jest niezbędna do wykonywania wielu

czynności takich jak: pisanie, rysowanie, manipulowanie, ćwiczenia gimnastyczne. U dzieci w wieku przedszkolnym zaburzona koordynacja wzrokowo-ruchowa objawia się małą precyzją ruchów i trudnościami w czasie wykonywania prostych zadań.

Dzieci z zaburzoną lub słabo rozwiniętą koordynacją wzrokowo-ruchową mają trudności w zakresie:

- ubierania się,
- prawidłowego chwytania i rzucania piłki,
- utrzymywania równowagi przy staniu na jednej nodze, skakania,
- posługiwania się podstawowymi narzędziami i przedmiotami codziennego użytku,
- wykonywania prac plastycznych takich jak: rysowanie, wycinanie, wydzieranie, naklejanie,
- nauki pisania (utrzymywanie się w liniaturze zeszytu, silny nacisk ołówka lub długopisu),
- nauki czytania,
- zabaw manipulacyjnych.

Już u dzieci dwu, trzyletnich można zauważyć symptomy wskazujące na możliwe trudności w zakresie nauki czytania i pisania. Rodzice zauważający te problemy mogą w znacznym stopniu przyczynić się do ich niwelowania. Im wcześniej zauważymy problemy u dziecka, tym większe będą szanse na skuteczną pomoc. Koordynacja wzrokowo-ruchowa nie jest umiejętnością wrodzoną. Rozwija się i doskonali poprzez systematyczne ćwiczenia.

ĆWICZENIA

- Budowanie, zabawy konstrukcyjne z klocków (drewnianych, plastikowych), konstruowanie prostych modeli przestrzennych najpierw wg wzoru, a następnie bez wzoru.
- Nawlekanie koralików, guzików na sznurek, od dużych do coraz drobniejszych dziurek. Baw się razem z dzieckiem, stwórz rytmiczny ciąg elementów i zachęć by zrobiło taki sam.
- Wyszzywanki bez igły lub z igłą. Możesz stworzyć własny model za pomocą kartonu, narysuj wzór i przekłuj dziurki. Daj dziecku różnokolorowe sznurówki i zaproś do zabawy.
- Tworzenie literek z kolorowych pinezek na tablicy korkowej.
- Rysowanie leniwej „ósemki”. Poproś dziecko, aby rysowało kształt „ósemki” w powietrzu z wyciągniętym kciukiem przed sobą lub na kartce bez odrywania ręki.
- Układanie: obrazków z 6-10 części. Wspólnie z dzieckiem potnijcie, np. pocztówki wg linii pionowych, poziomych, ukośnych, a następnie poproś dziecko, aby je złożyło. Można rozpocząć zabawę od układania ze wzorem (zapasowa pocztówka), a następnie samodzielnie. Przechodzimy od prostych 1-elementowych do bardziej złożonych obrazków; puzzli przechodząc systematycznie od dużych do coraz mniejszych. Większe rozmiary mogą oczywiście składać się z większej ilości części, natomiast bądź ostrożny z małymi elementami. Najpierw sprawdź, z czym Twoje dziecko sobie radzi; obrazków z klocków sześciennych obrazkowych (12 części); klocków mozaiki geometrycznej drewnianej.
- Wycinanie: cięcie papieru po narysowanej linii prostej (paseczki, trawka, dróżki, deszczyk), falistej (chmurki, fale), a następnie bez narysowanych linii; po śladzie prostych przedmiotów, figur geometrycznych, np. ze ścinków materiałów o różnej fakturze; z gazet

- czy reklam obrazków, a następnie naklejanie ich na karton.
- Kreślenie dużych swobodnych ruchów: jedną ręką w powietrzu, na dywanie przy użyciu obu rąk jednocześnie, np. w kształcie torów kolejowych, fal, okien, ślimaków.
 - Kalkowanie, pisanie po śladzie. Pogrubianie konturów obrazków, rysunków.
 - Odwzorowywanie graficzne szlaczków, ornamentów, wzorów z pojedynczych elementów złożonych ze znaków (linie proste, faliste, kropki), figur geometrycznych czy symboli.
 - Odtwarzanie kształtów przedmiotów przez łączenie liniami punktów, a następnie zamalowywanie specjalnie oznaczonych pól.
 - Malowanie linii falujących, poziomych, pionowych, pętli: palcem na całej powierzchni papieru, farbami, pęczkiem waty, pędzlem.
 - Rysowanie: na różnych formatach papieru z wykorzystaniem całej powierzchni arkusza, piórkiem na tackach z materiałem sypkim, kredą na tablicy, węglem, mazakiem, patykiem na śniegu, ubitej ziemi.
 - Lepienie z plasteliny, modeliny, gliny, z masy solnej: cienkich wałeczków, prostych kształtów, form kulistych, miseczek, rzeźb warzyw, owoców, ugniatanie plasteliny i zapełnianie nią powierzchni obrazków
 - Ugniatanie kul i małych kulek z gazet, bibułki
 - Wykonywanie drobnych ruchów palcami: spacerowanie palcami po stole, naśladowanie gry na fortepianie jedną ręką i obiema rękami, odtwarzanie rytmu padającego deszczu
 - Masowanie palców, dłoni, przedramion.

IV. KONCENTRACJA UWAGI

Koncentracja polega na skierowaniu uwagi na określone działanie, myśl, przedmiot, wydarzenie, czyli wszystko to co nas otacza i z czym mamy styczność. Jest działaniem świadomym, gdy rozwiązujemy określony problem, kierujemy swoje myśli na dane zagadnienie i staramy się je rozwiązać, gdy wykonujemy daną pracę lub się uczymy i chcemy zrozumieć w pełni jakieś zagadnienie. Może być także całkiem nieświadoma, automatyczna, samoistna. Koncentracja byłaby niemożliwa gdyby nie uwaga – najważniejszy z procesów poznawczych. Uwaga umożliwia nam selekcję informacji, ich analizowanie, zapamiętywanie i ponowne odtwarzanie. Oznacza to tyle (albo aż tyle), że możemy dzięki niej podejmować decyzje, modyfikować swoje plany dostosowując się do zaistniałych okoliczności. Jest to możliwe, ponieważ uwaga działa w oparciu o kilka funkcji: Selektywność oznacza wybór jednego bodźca ze wszystkich do nas docierających. Przykładem jest czas wykładu, gdy musimy się skoncentrować na przekazie kierowanym do nas przez wykładowcę, w momencie gdy z ulicy dobiega nas hałas i gwar, a mniej zainteresowani studenci rozmawiają. Selektywność występuje także, gdy robimy zakupy w sklepie i wybieramy określony produkt lub czytamy książkę w zatłoczonym autobusie. Czujność to gotowość na pojawiający się sygnał, a ignorowanie tak zwanych szumów, czyli bodźców nieistotnych, które mogą ją „usypiać”. Żołnierz musi wykazywać ogromną czujność i reagować na bodźce istotne, bowiem konsekwencje nieuwagi mogą być bardzo duże. Przeszukiwanie, czyli wyszukiwanie informacji dla nas najbardziej istotnych. Ma to miejsce, gdy szukamy w książce cennych informacji na temat danego zagadnienia. Kontrola czynności jednoczesnych, czyli utrzymywanie uwagi na wykonywaniu kilku zadań jednocześnie. Przykładem może być słuchanie wykładu i analizowanie jego treści albo gotowanie i słuchanie wiadomości w radio. Najczęściej odbiór tylu informacji nie stanowi dla człowieka trudności, gdyż są to często działania automatyczne i

proste. Trudność pojawia się, gdy jedna z czynności, na przykład gotowanie skomplikowanej potrawy, jest dla nas nowa i wymaga większej koncentracji. W przypadku wykonywania wielu zadań prostych musimy pamiętać, że one wzajemnie się spowalniają. Dlatego warto pamiętać o maksimum, mówiącej, że ilość niekoniecznie przekłada się na jakość (tutaj na jakość wykonanych zadań).

ĆWICZENIA

1. Rodzaje ćwiczeń na poprawę koncentracji

- a) Kopiowanie wzorów – w jednej kolumnie tabeli zamieszcza się znaki, cyfry i litery, które dziecko musi umieścić w identyczny lub lustrzany sposób w drugiej kolumnie tabelki.
- b) Odnajdywanie błędów w tekście – w tekście zamieszcza się jakiś dodatkowy znak albo cyfrę lub dopisuje dodatkową (niepotrzebną) literę. Litery można również zamienić miejscami w danym wyrazie. Zadanie dziecka polega na odnalezieniu błędów i dodatkowych znaków.
- c) Labirynty – dziecko musi odnaleźć drogę wyjścia z labiryntu. Trudniejsza wersja polega na samodzielnym narysowaniu labiryntu, który ma pokonać kolega z ławki.
- d) Rozwiązywanie matematyczno-logicznych łamigłówek – dobrymi ćwiczeniami na koncentrację uwagi są sudoku, kakuro lub hitori, dostępne w wersji papierowej, jak również w Internecie.
- e) Odszyfrowywanie liter – różne symbole i znaki stanowią zaszyfrowane litery, które trzeba odgadnąć i ułożyć w słowa.
- f) Wyszukiwanie – w danym ciągu liter i cyfr należy odnaleźć wskazany ciąg znaków.
- g) Odnajdywanie różnic – zabawa polega na odnalezieniu przez dziecko jak największej ilości różnic dzielących dwa pozornie identycznie obrazki.
- h) Wykreślanka – zadanie polega na wykreśleniu z szeregu wyrazów tych słów, które znaczeniowo nie pasują do pozostałych

2. Przykłady zadań na koncentrację

* W każdym słowie zmień jedną literę w taki sposób, by utworzyć nowy wyraz.

nic - ... brać - ... len - ... wiec - ... kok - ... pąk - ... waź - ... sad - ... rak - ...

- Skreśl słowa, które nie pasują do pozostałych w linijce.

mleko	chleb	serek	kamień	jajko	masło
miska	garnek	patelnia	lodówka	talerz	szklanka
jajko	kurczak	szczenię	kura	kogut	kurczątko
woda	budyń	sok	kawa	herbata	mleko

- Podkreśl te liczby, w których znajduje się cyfra 3.

13, 242, 516, 987, 456, 729, 321, 263, 414, 903, 101, 991, 314, 872, 486, 172, 809, 732, 38

- Zakreśl te pary, które są identyczne.

1267589 pdblol ltkltlkl klmdsd 123456789 bppdbbdp mumun 124867534 xwuxxwuu
1267589 pdblol ltkltlkl klmdsb 123455789 bppdbbdp numum 124867534 xwuxuwuu

V. PAMIĘĆ

Człowiek nieustannie otrzymuje ogrom wszelkiego rodzaju informacji ze świata zewnętrznego. Ten gigantyczny i ciągły ich natłok, a także upływające lata przyczyniają się do osłabiania naszej pamięci, w wyniku czego staje się krótsza, a my zapamiętujemy coraz mniej. Przemijający czas i tempo dzisiejszych czasów zmusza nas do ciągłego treningu umysłowego w celu zachowania dobrej pamięci przez długi czas. Za zapamiętywanie odpowiada zintegrowany system pamięci. Można podzielić go na kilka rodzajów, wśród których wyróżnia się jeden podstawowy uwzględniający pojemność i czas przechowywania informacji. Pamięć w tym przypadku dzieli się na pamięć sensoryczną, krótkotrwałą i długotrwałą. Wszystkie informacje, aby były zapamiętane są przetwarzane przez każdą z nich. Pamięć sensoryczna, inaczej ultrakrótką to tzw. pamięć zmysłowa. Znajduje się we wszystkich zmysłach, a informacje, które przechowuje nie są przetworzone i zniekształcone. Głównym jej zadaniem jest wydobycie maksymalnej ilości informacji ze wszystkich nadchodzących bodźców. Przekazy z pamięci sensorycznej przedostają się dalej do pamięci krótkotrwałej zwanej pamięcią operacyjną. Jest to pewnego rodzaju łącznik pamięci sensorycznej z długotrwałą. Cechuje się przechowywaniem niewielkich partii wiadomości przez stosunkowo krótki czas. Pozwala zachować pewną ilość informacji jednocześnie, manipulować nimi, a także przetwarzać je. Pamięć krótkotrwała skupia dane, które pochodzą ze zmysłów i z pamięci długotrwałej. Przechowuje dźwięki i obrazy, przetwarza słowa, którymi zarządza. Pomaga w zapamiętywaniu zdarzeń. To jeden z najważniejszych parametrów mózgowych. Używamy jej nieustannie w swoim codziennym życiu. Potrzebna jest nam do wykonywania wszelkich złożonych działań intelektualnych, pomaga rozwiązywać problemy, wyciągać wnioski, planować, etc. Pamięć krótkotrwała odpowiada w rzeczywistości za pracę całego systemu pamięci. Bez niej, ciężko byłoby zapamiętać cokolwiek. Wszystkie informacje z są albo z niej usuwane albo przekazywane do pamięci długotrwałej. To my, świadomie lub nie decydujemy o tym, gdzie trafią. Największą pojemność oraz najdłuższy czas przechowywania informacji posiada pamięć długotrwała. Magazynuje ona informacje z całego życia, wiedzę, umiejętności, emocje, słowa, zdarzenia, wspomnienia, oceny itd. To jednym słowem magazyn wiedzy człowieka na temat samego siebie i wszystkiego co go otacza lub otaczało. Wszystkie te rodzaje pamięci, pomimo znaczących różnic i odmiennych funkcji są ze sobą mocno powiązane. Dlatego też bardzo ważne jest, by zadbać o nie w odpowiedni, zrównoważony i zintegrowany sposób.

ĆWICZENIA

1) Wymyślanki – zabawa polega na wymyślaniu jak największej ilości słów, które muszą spełniać określone kryteria. Zabawa może trwać bardzo długo ze względu na różne swoje warianty, np. trzeba odnaleźć słowa rozpoczynające się na literę „k”, wymyślić słowa kończące się na „-ek” albo takie, które zawierają w środku literę „w”. Kto wymyśli najwięcej słów, ten wygrywa.

2) Prawidłowa kolejność – na początku układa się kilka przedmiotów z domu jeden obok drugiego, a następnie zakrywa wszystko jakimś parawanem, np. ręcznikiem. Potem odkrywa się na kilka sekund przedmioty i prosi o zapamiętanie prawidłowej kolejności. Zasłania się eksponaty i prosi dzieci o zapisanie porządku przedmiotów na kartkach. Zabawa służy ćwiczeniu pamięci świeżej.

3) Odkryj zmianę – zabawa polega na tym, że dziecko wychodzi z pokoju, a pozostali uczestnicy zmieniają coś w wystroju miejsca, np. przesuwają doniczki kwiatków, chowają fotografie do szuflady itp. Można dokonać kilku zmian. Dziecko powraca i ma odkryć to, co uległo zmianie. Po odszukaniu wszystkich modyfikacji następuje zmiana ról. Teraz dziecko, które dokonywało zmiany, wychodzi z sali i ono będzie szukało modyfikacji wystroju miejsca.

4) Wyliczanki – gry słowne, które polegają na tym, by wymyślić jak najwięcej możliwości rozwiązań i odpowiedzi na pytania, np. „Narzędzia pracy człowieka to...”, „Człowiek może podróżować (czym?)...”, „Człowiek może mieszkać w...” itp.

5) Wyspa pamięci – dzieci siadają w kole i wymyślają kolejno, co zabrałyby ze sobą na bezludną wyspę. Każde następne dziecko dokłada swój przedmiot, wymieniając wcześniej przedmioty, które wzięliby ze sobą jego poprzednicy, np. Kasia mówi: „Na bezludną wyspę wzięłabym mapę”, a kolejny Piotrek powtarza: „Kasia na bezludną wyspę weźmie mapę, a ja – lornetkę”. Kolejne dziecko musi powiedzieć: „Na bezludną wyspę Kasia zabierze mapę, Piotrek – lornetkę, a ja – koc” itd., aż do pierwszej skuchy, kiedy nie uda się wymienić poprawnie wszystkich wymienionych wcześniej rzeczy.

6) Skarbnica wiedzy – zabawa polega na tym, by wymienić jak najwięcej słów, spełniających określone wymogi, np. tylko białe rzeczy, tylko to, co fruwa itp.

7) Kto to taki? – zabawa rozwija pamięć wzrokową. Polega na tym, że dziecko z grupy ustawia się tyłem do zespołu, a reszta dzieciaków opisuje wygląd jednego, wybranego wcześniej, kolegi siedzącego wśród nich. Zadaniem dziecka odkręconego plecami do pozostałych jest odgadnięcie, o kogo chodzi, kto jest opisywany.

Istnieje cała masa różnych zabaw na rozwój pamięci. Warto poświęcić chwilę czasu i spędzić go twórczo z własnym skrabem. Dostarczymy nie tylko frajdy maluchowi, ale też zauważymy, jak bardzo takie zabawy pomagają mu w nauce. Poza tym, dzięki takim zabawom rozwija się myślenie twórcze oraz poprawiają się relacje na linii rodzice-dzieci.

**Do pracy z dziećmi w domu zachęcają pedagodzy
Liliana Ernest i Dorota Lucow**

